

निधिषं च गुणीक लव वारमे क समन्वितं ॥ शिवनेत्र हरे द्वागं चंद्र वास मुदा हरेत् ॥ १॥ एक शेषे स्वर्ग वासो
 द्वाभ्यां वाता ल एव च ॥ अन्य शेषे मर्त्य लोके चंद्र वास मुदा हरेत् ॥ २॥ पाताल ले च स्थिते चंद्रे पंच कु मणि
 वर्जयेत् ॥ वाप्यां कूपे जलं नास्ति अन्नं नास्ति मही तले ॥ ३॥ योत्रा वा कुशलं नास्ति पठतो नास्ति अ
 क्षरः ॥ आकाशे धने का भः स्यात् मर्त्य लोके च वस्त्र ॥ ४॥ पाताल ले च स्थिते चंद्रे ह निरे वन संशयः ॥
 नष्टात्मजा धान वृत्ति विधवा कुशिला पुत्रा न्विता परता सुभगा विपुत्रा ॥ स्वामि प्रिया विगत को
 श धना गमा च वंध्या भवेत् सुरगुरो क्रमशो विवाहे ॥ इति गुरु वलं ॥ अश्विन्या इशित भिषा काल गुनी
 चोत्तरा तथा ॥ पूर्व भाद्र पद मूलं ज्येष्ठा हस्त पुनर्वसु ॥ पूर्वा कालु निका चित्रा धनिष्ठा भरणी नृगः ॥
 पूर्वाषाढा नुराधा च पुष्यो भाद्र पदोत्तरे ॥ कृत्तिका रोहिणी स्वाती मघा श्लेषा च रेवति ॥ श्रवणं
 चोत्तराषाढा विशाखे त्येक नाडिका ॥ अधुना डी वधे इति मिथुना डी वधे द्वयं ॥ अंस नाडी वधे एक
 न्या म्रियते भ्रात्र संशयः ॥ ॥ ॥

३

नास्तीति निश्चयः ॥ अथानुभूतामनुधि क्रियां वक्ष्ये समासतः ॥ ज्ञायते कार्यकालो नयस्य विज्ञापमात्र
 तः ॥ अक्षिपुं च रसु ससु नागु नंदादिशः शिवः ॥ १५ ॥ अवर्गाद्यष्टके सेख्या गणयेच क्रतुः सुधीः ॥ प्रश्न
 वणं किं मे त्रिं क वे गै मा त्रार्क मा त्रकः ॥ हा दशक्षेप प्रश्नवर्णा क्रि सात्रां काने की

अ	क	च	ट	न	प	य	श
४	५	६	७	८	९	१०	११

 कस्याब्धिभिर्भजेत् ॥ १६ ॥ एकशेषे दिनं प्रोक्तं द्विशेषे पक्ष इति ॥ १७ ॥ शेषत्रये
 च मास स्यात् शुभ्यशेषे तु सायनं ॥ १८ ॥ एवं यथा तथं वाच्यं विशिष्ये वं वदेदुधः ॥ दिनद्वये च पक्षद्वये
 मूले योज्यं च ३० खा मिभिः ॥ १९ ॥ विभजेद्द्वयो वाच्यः शेषतुल्यत्र सदिभिः ॥ गर्भप्रश्ने च गभिण्याः
 कोयाकाय विनिश्चये ॥ २० ॥ शुक्लकृष्णक्रमेणैव गणयेत् गुरुशुभतः ॥ लब्धमूले योज्यं पदिभिर्वि
 भजेत्ततः ॥ २१ ॥ शेषतुल्या न्यद्यदिका हो मा स्वर विशारदेः ॥ पक्षेशरे दुभिये गो मा से दृष्टेर्क भिर्भजेत् ॥ २२ ॥
 वर्षे दृष्टे शते भागः शेषं पूर्वोक्तमेव च ॥ एवं हि बाला विज्ञानं मया सम्यक् प्रकीर्तितं ॥ २३ ॥ पक्षे क्षिताय शि
 व्याय देयं समागं वासिने ॥ अनेन नो कुप्यते वाक् दिवि सत्यं प्रवर्तते ॥ २४ ॥ इति श्री महारुद्रविरचिता
 या हसचक्रे प्रश्नविद्या समाप्ता ॥ ॥ निति मशिषाद्यषष्ट्या समाप्तं ॥ ॥ शके १७५४ १८९९ ३

वाभावाभस्यलक्षणं ॥ जीवने मरणे शेषश्चत्वारिंशत्प्रकीर्तिकः ॥ ३३ ॥ अत्र भागस्त्रिभिर्ग्राह्यः शेषं
 केन फलं स्मृतं ॥ एकेन जीवने वाच्यं यत्तु साध्यं द्विशेषके ॥ ३४ ॥ अन्ये तु मरणं प्रोक्तं ज्ञातव्यं सर्वदा बुधैः ॥ सु
 सुखदुःखे शेषकस्तु ३८ अवराममितः स्मृतः ॥ ३५ ॥ अत्र भागो लोभनाभ्यां मेकशेषे सुखं भवेत् ॥ अन्ये दुःखं
 विजानीयात् सुखदुःखस्य लक्षणं ॥ ३६ ॥ गमागमं गरामश्च ३९ शेषकः परिकीर्तितः ॥ त्रिभिर्भागं समाहृत्य
 एकशेषे गर्भः स्मृतः ॥ ३७ ॥ द्वाभ्यां स्थितिर्विनिर्दिष्टा अन्ये हानिस्तत्ता बुधैः ॥ जयाजये शेषकस्तु चतुस्त्रि
 शत् ३४ प्रकीर्तितः ॥ ३८ ॥ रामे भागं समाहृत्य एकशेषे जया भवेत् ॥ द्वाभ्यां संधिः प्रवक्तव्यो भुम्भु शेषे पराज
 यः ॥ ३९ ॥ द्वात्रिंशत् ४० दृष्टं प्रश्ने शेषकः कथितो बुधैः ॥ वहिर्निर्भ्रजे इमा न एकशेषे प्रवृष्टं ॥ ४० ॥
 द्वाभ्यां तु मध्यमाद्विराट् विरशेषके ॥ यात्रा प्रश्ने शेषकस्तु नवरात्र ४१ मितु स्मृतः ॥ ४१ ॥ रामे भागं समा
 हृत्य यात्राया देकशेषके ॥ द्विशेषे मध्यमाज्ञेयानयात्रा सुभौ शेषके ॥ ४२ ॥ गर्भप्रश्ने शेषकस्तु षट् त्रिंशत्
 ३६ कथितो द्विजेः ॥ पुरे भगिं समाहृत्य गर्भो वाच्यो त्रिशेषके ॥ ४३ ॥ संदेहस्तु द्विशेषे स्थातृ अन्ये शेषे

[illegible]

भोमदेमंतथाराहोमूत्रचिंतामनीविभिः॥ रक्तश्यामोभवेत्सूर्यःशशीगोरःप्रकीर्तितः॥१४॥ रक्तगोरःकु
 जोज्ञेयेहर्वाश्यामोबुधःस्मृतः॥ गोरवर्णो गुरुज्ञेयो श्यामवर्णोभृगुःस्मृतः॥१५॥ कृष्णः शनैश्चरोऽन
 योवियद्वर्णोविधुंतुदः॥ केतुःकर्पूरवर्णःस्याद्बृहवर्णोस्मृताबुधैः॥१६॥ आदित्येनैवसिद्धिः स्यात्सोमेसिद्धिः
 शुभाः प्रजायते॥ भोमेतुमरणं प्रोक्तं गुरुभुक्कबुधाः स्मृताः॥१७॥ शनैश्चरेनास्तिकार्यराहुकेखादिकेतथा॥ अदि
 त्येमासमेकंतुसोमेविंशतिभिर्दिनैः॥१८॥ भोमेऋतयं प्रोक्तं बुधेसप्तदिनैःफलं॥ दकोनविंशतिर्जीवेभ
 गोविंशतिभिर्दिनैः॥१९॥ शनिश्चरेनैकवर्षेराहुकेखोरपिस्मृतं॥ अथछिकाफलं॥ पूर्वस्यांक्षुतकंचे
 त्यात्तद्देशगतिर्भवेत्॥२०॥ अग्नेय्यांस्वर्णलाभः स्याद्भ्राजसमानंशुभं॥ दक्षिणस्यांकार्यसिद्धिर्नैर्ऋ
 त्यांशोकएवच॥२१॥ वारुण्यांश्च्यनाशः स्यात्क्षुभवातोचवायुके॥ उत्तरस्यांकार्यसिद्धिरिशान्यांकीर्ति
 वर्धनं॥२२॥ इतिछिकाविचारः॥ ॥ शिवउवाच॥ हंसचक्रं प्रवक्ष्यामि शृणु त्वं स्वस्थमानसैः॥ पूर्वाण्येवान
 कमुखात्पुष्पनामतुग्राहयेत्॥२३॥ मध्याह्नेयुवतिमुख्यात्फलनामतुग्राहयेत्॥ अपराह्णेऽहमुखात्पुष्पनाम

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ नमामि श्रीगणेशं च श्रीगुरुं च ॥ कथं तं मंगिरिजापतिं ॥ देवज्ञानां हि तार्थाय क्रियते प्र
 मत्संगः ॥ १ ॥ सभाप्रश्नो न वक्तव्यः कुटिलाननश्चानि शिग्नो पराङ्मुखः ॥ प्रविश्वस्तत्त्वज्ञानान्न वदेत् कदा ॥ २ ॥ फ
 लबुध्युतो यो हि देवज्ञपरिपश्यति ॥ तस्यैव कथयेत् प्रश्नं सत्यो भवति नान्यथा ॥ ३ ॥ आदौ चिन्तापरिज्ञानं कृत्वा
 प्रश्नं विचारयेत् ॥ यो भट्टश्चिन्तयेत् जीवो मूलं भूयः प्रलोकने ॥ ४ ॥ समावलोकने धातुचिन्ताया लक्षणं परं ॥ स्मृतं
 शिरस्पर्शजीवचिन्ताया दस्पर्शं तु मूलकं ॥ ५ ॥ नाभिस्पर्शं धातुचिन्ताविज्ञेया सर्वदा बुधेः ॥ स्पर्शो हृत्कं ललाटे
 स्याज्जीवचिन्तायुग्मप्रदा ॥ ६ ॥ हृदोदरकटिस्पर्शं धातुचिन्तान्वयमध्यमा ॥ गुह्योरुपप्लवभागे च अधमं मूलचिन्त
 नं ॥ ७ ॥ जानुजंघापादमूलं धातुमूलनिरूपणं ॥ पूर्वस्यां धातुचिन्तास्याज्जीवदक्षिणतस्तथा ॥ ८ ॥ उत्तरस्यां प
 श्चिमायां मूलचिन्तां वदेद्बुधः ॥ प्रश्नाक्षरं द्विगुणितमकेन च समन्वितं ॥ ९ ॥ च द्विभिस्तु हरेद्भागं शेषं चिन्तां
 निर्येद्विद्विषात् ॥ विषमाके जीवचिन्तासमेधातुः प्रकीर्तितः ॥ १० ॥ अन्ये मूलं विजानीयाच्चिन्ता लक्षणमीदृशं ॥ प्र
 मत्ताक्षरं षड्गुणितमष्टाभिश्च विमिश्रितं ॥ ११ ॥ नवभिस्तु हरेद्भागं शेषं तात्कालिको ग्रहः ॥ ग्रहो परिवदेत्सम्पत्त्या
 तु मूलादिलक्षणं ॥ १२ ॥ चंद्रो मुक्तस्तथा जीवो जीवचिन्तां वदेद्बुधः ॥ भानौ बुधेतया क्रौं धातुचिन्तां वदेद्बुधः ॥ १३ ॥

विनिर्दिशेत्

